

рішеннями Верховного суду при здійсненні правосуддя, адже лише тоді їх можна буде назвати з повним правом власне прецедентами. Постанова Пленума Вишого господарського суду України від 23.03.2012 № 6 «Про судові рішення» визначає в п. 8 лише, що «У разі необхідності в мотивувальній частині рішення суд може зазначити про *урахування* ним рішення Верховного Суду України, прийнятого за наслідками розгляду заяви про перегляд судових рішень господарських судів з підстав, передбачених статтею 111-16 ГПК». Тобто, на сьогодні це питання є ще недостатньо визначеним.

Зрозуміло, що у зв'язку зі звуженням підсудності вишого судового органу ці прецеденти не здатні суттєво впливати на судову практику в країні. Прецедент може бути створений лише з приводу неоднакового застосування норм матеріального права судами касаційної інстанції. Якщо справа не доходить до вищих спеціалізованих судів, то вона автоматично залишається поза увагою Верховного суду України. Залишатиметься вона поза увагою і в разі неоднакового застосування норм процесуального права. Тому наступними кроками щодо реанімації та удосконалення вищої судової установи і, відповідно, розширення впливу судових прецедентів може бути розширення підсудності Верховного Суду.

Нестерчук Л. П.

Национальный университет «Одесская юридическая академия», ассистент кафедры организации судебных и правоохранительных органов

СООТНОШЕНИЕ ПОНЯТИЙ «КОНСТИТУЦИОННАЯ ЮСТИЦИЯ» И «КОНСТИТУЦИОННАЯ ЮРИСДИКЦИЯ»

Юридическим фундаментом для построения правового государства в Украине является Конституция как Основной Закон. В научной литературе неоднократно исследовались вопросы конституционной юрисдикции в Украине такими авторами, как Евграфовым П. Б., Козюброй М. И., Мартыненко П. Ф., Марцелякой О. В., Мироненко О. М., Муравьевым Г. О., Погорелко В. Ф., Савенко М. Д., Селивановым А. О., Скоморохой В. С., Тимченко І. А., Тихим В. П., Тодикой Ю. М., Шаповалом В. М., Шемшученко Ю. С., Юзьковым Л. П.

В юридической литературе, которая носит характер специальной, термину «юрисдикция» соответствует несколько значений. Следует отметить, что юрисдикционная деятельность не ограничивается лишь функцией осуществления правосудия, в соответствии с Конституцией Украины юрисдикция судов распространяется на все правоотношения, которые возникают в государстве (ч. 2 в. 124) и законодательством Украины закреплены определенные юрисдикционные полномочия и по другим субъектам. Понятие «юрисдикция» следует отмежевывать от понятий «подведомственность» и «подчиненность». Если юрисдикция является видом

государственной деятельности, то подведомственность – круг вопросов, которые отнесены к компетенции соответствующего органа.

М. В. Витрук характеризует конституционную юрисдикцию как составную часть конституционной юстиции (конституционного правосудия). М. В. Тесленко конституционную юрисдикцию в Украине рассматривает как осуществление государственной власти специально уполномоченным Конституцией Украины органом – Конституционным Судом Украины: решение вопросов о соответствии Конституции Украины (конституционность) законов и других правовых актов, выявление, констатация и устранение их несоответствия Конституции Украины. О. М. Мироненко отмечает, что конституционная юрисдикция в Украине – это, в первую очередь, компетенция Конституционного суда, и только потом – круг полномочий того или другого государственного органа в сфере правовой оценки конкретного юридического факта с точки зрения его соответствия конституции государства.

Например, в США и в странах, где суды общей юрисдикции имеют право осуществлять функцию конституционного контроля, рассмотрение дел происходит с обычной судебной процедурой. А конституционные советы, как несудебные органы, в своей деятельности могут применять особую, иногда упрощенную процедуру. В странах, где функцию конституционного контроля осуществляют конституционные суды, эти органы наделены специальной конституционной юрисдикцией, которая реализуется путем осуществления самостоятельного судопроизводства – конституционного судопроизводства.

В соответствии с ч. 1 ст. 147 Конституции Украины Конституционный Суд Украины является единственным органом конституционной юрисдикции в Украине. И согласно ст.ст. 124, 144 Конституции Украины все другие вопросы о конституционности правовых актов, которые не относятся к юрисдикции Конституционного Суда Украины, решаются судами общей юрисдикции. Кроме того, этот вид деятельности суды общей юрисдикции осуществляют, как правило, в процессе рассмотрения дел, предметом которых являются административные, гражданские, хозяйственные правоотношения юрисдикция – подведомственность суду. Однако суды общей юрисдикции не могут, применяя Конституцию как акт прямого действия, признавать неконституционными законы или другие правовые акты.

Осуществляемое Конституционным Судом Украины конституционное судопроизводство является самостоятельным видом судопроизводства, которое отличается от других видов судопроизводства следующими признаками: 1) предметом рассмотрения; 2) кругом участников; 3) правовой природой его решений; 4) особенностями осуществлений по отдельным категориям дел.

Следовательно, Конституционный Суд Украины можно называть и органом конституционной юрисдикции, и органом конституционной

юстиції, який здійснює судовий конституційний контроль в Україні з допомогою спеціально встановленої законодавством України судової процедури – конституційного судопроцесу. При характеристиці Конституційного Суду України як органу конституційної юстиції цілесообразно розглядати його як один з судових органів, на які покладено здійснення конституційного правосуддя в відповідності з Конституцією України і інших законодавчих актів України.

Все ж по питаннях діяльності єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні залишається нечіткість і неопределенність. В частині, це стосується поняття «конституційна юстиція» і обмеження його від суміжних термінів. Існуючі окреме визначення поняття «конституційна юстиція» свідчать про неоднозначність його розуміння, а також про заміну його іншими термінами.

Згідно з словником, підготовленим П. Шляхтуном, конституційна юстиція – це особеного роду судові органи – конституційні суди або квазісудові органи і їх діяльність з здійснення конституційного контролю. Отже, при визначенні конституційної юстиції часто використовують такі терміни як конституційна юрисдикція, конституційне правосуддя і конституційний контроль. Проаналізувавши існуючі погляди на визначення поняття «конституційної юстиції» можна дати йому таке визначення: 1) в інституційному аспекті – це орган (або сукупність органів), наділений спеціальною конституційною компетенцією (юрисдикцією); 2) в функціонально-процесуальному аспекті цей орган здійснює, в частині, функцію спеціалізованого конституційного контролю через конституційне судопроцесування; 3) в змістовному аспекті це діяльність такого органу з забезпечення прав і основоположних свобод людини і верховенства Конституції в поєднанні з гармонічним взаємодіянням з міжнародним співробітництвом.

Курганський О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія», асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день в законодавстві України стосовно адвокатури існують певні недоліки, що безумовно позначається на роботі всієї адвокатської системи. Головним завданням, що стоїть перед українською владою, є інтенсивне впровадження Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» на практиці, який має ліквідувати всі прогалини та розбіжності в законодавстві.